

СЕЗОННА ДИНАМІКА ПАРАСКАРОЗУ ТА СТРОНГІЛЯТОЗІВ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ КОНЕЙ

Л. М. Лазоренко, старший викладач
lora0379@ukr.net

Сумський національний аграрний університет, м. Суми

За останні роки галузь конярства в господарствах України інтенсивно відновлюється, зростає кількість коней як робочого, так і спортивного напрямків. Робоче конярство набуває найбільшого поширення, адже коні характеризуються високою роботоздатністю і є незамінними помічниками в сільському господарстві.

Найбільшої шкоди галузі конярства завдають інвазійні хвороби, серед яких одне із перших місць належить кишковим нематодозам — параскарозу (збудник з підряду *Ascaridata*) та стронгілідозам (збудники з підряду *Strongylata*). За літературними даними, майже у 100 % коней реєструються стронгілідози органів травлення, збудники яких належать до двох родин — *Strongylidae* та *Cyathostomidae*. Домінуючими видами стронгілід на території України є *Strongylus vulgaris* (екстенсивність інвазії — 29,3 %), *S. equines* (EI 17,1 %), *S. edentatus* (12,2 %), а із родини *Cyathostomidae* — *Cylicocyclus nassatus* (EI 100 %), *Cyathostomum catinatum* (100 %), *Cylicocyclus ashworthi* (95,1 %), *Cylicostephanus longibursatus* (95,1 %), *C. calicatus* (92,7 %); на території Росії — *Strongylus equines* (EI 84,2 %), *S. Vulgaris* (синонім *D. Vulgaris*) (78,6 %), *S. edentatus* (синонім *A. edentatus*) (65,0 %). Екстенсивність зараження ціатостомінами була також високою: *Cylicostephanus calicatus* та *C. coronatus* (EI 78,6 %), *C. leptostomus* (31,2 %) і *Cylicocyclus nassatus* (60,4 %), *C. bicoronatus* і *C. goldi* (65,9 %), *C. labiatus* (50,4 %). На території Білорусії зараженість коней всіх вікових груп стронгілятами органів травлення була майже на однаковому рівні — 96–100 % (*Cyathostomum tetracanthum*, *C. pateratum*, *Cylicocyclus nassatus*, *C. insigne*, *Cylicostephanus longibursatus*, *C. goldi*, *Strongylus equines*, *S. vulgaris*, *S. edentatus*).

Гельмінтози коней мають виражену сезонну динаміку. За даними Шмаюна С. С., параскароз та стронгілідози реєструються протягом року, але пік інвазії припадає на осінь.

Перед нами було поставлена мета вивчити сезонну динаміку параскарозу, стронгілідозів та ціатостомідозів органів травлення коней.

Сезонну динаміку вказаних захворювань коней вивчали в підсобному господарстві Сумського обласного центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів с. Рибці Сумського району, а також на кафедрі епізоотології та паразитології факультету ветеринарної медицини Сумського НАУ за результатами копроовоскопічних досліджень тварин у різні сезони року. Всього було досліджено 92 тварини. Копроовоскопічні дослідження проводили флотажним методом з використанням розчину нітрату амонію за Г. О. Котельниковим та В. М. Хреновим.

Копроовоскопічними дослідженнями встановлено, що екстенсивність параскарозої інвазії восени та взимку становила 17,4 % і порівняно з весняним та літнім періодом була вищою у 2 рази. Інтенсивність інвазії також була найвищою восени і взимку порівняно із весняно-літнім періодом, відповідно, в 1,3 та 1,1 разу.

Екстенсивність стронгілідозної та ціатостомідозної інвазії була вищою в осінній період порівняно із зимовим в 1,1 разу, а інтенсивність інвазії — в 1,2 разу. У весняний період показник екстенсивності інвазії склав 56,5 %, тоді як в осінній період він становив 91,3 %. Водночас інтенсивність інвазії була нижчою в літній період в 1,9 разу порівняно з осіннім періодом.

Екстенсивність змішаної параскарозої, стронгілятозої та ціатостомідозної інвазії восени та взимку між собою істотно не відрізнялась, тоді як порівняно з весняним та літнім періодом була вищою у 2 рази. Інтенсивність змішаної параскарозої, стронгілятозої та ціатостомідозної інвазії була найвищою восени і складала 6,8 екз. яєць в 1 краплі флотажної рідини; взимку, навесні та влітку цей показник не перевищував відповідно 4,3, 4,8 та 2,95 екз. яєць в 1 краплі флотажної рідини. Водночас потрібно зазначити, що за змішаної інвазії домінували стронгіляти та ціатостоміди, кількість яєць яких перевищувала яйця параскарисів восени, взимку, навесні та влітку відповідно у 4,7; 3,1; 4 та 2,1 разу.

До того ж нами встановлено одночасне паразитування у коней стронгілят, ціатостомід, параскарисів та кліщів — хоріоптесів. При морфологічному дослідженні кліщів вони були зараховані до виду *Chorioptes egui*. Тіло кліщів видовжено овальне. Хоботок має форму притупленого конуса гризучого типу. Кліщі мають чотири пари п'ятичленистих лапок з присосками у вигляді дзвіночків; присоски відсутні лише на третій парі лапок у самок, а їх кінці закінчуються довгими щетинками. Екстенсивність інвазії склала 8,7 %, а інтенсивність інвазії — 2 кліща в полі зору мікроскопа.

Таким чином, найбільш поширеними кишковими нематодозами коней є параскароз, стронгілідози та ціатостомідози органів травлення коней. Пік інвазії припадає на осінній період року. Встановлено одночасне паразитування у коней стронгілід, ціатостомід, параскарисів та кліщів — хоріоптесів.